

Mýty o rakovině prsu

Počet žen, které onemocní rakovinou prsu, každoročně narůstá. Známý fakt ženy děsí a dává vzniknout různým mýtům o této nemoci. Jedenáct mýtů o rakovině prsu uvádí primářka MUDr. Skovajsová, Ph.D. z Breast Unit Prague ve spolupráci s MUDr. Václavem Pechou, primářem chirurgického oddělení Mediconu Praha. Přidali jsme k těmto mýtům ještě další čtyři, které dle naší zkušenosti jsou rovněž častým dotazem žen v ambulanci MAMMACENTRA Olomouc.

Některé mýty zbytečně stresují, jiné nabízejí jen falešné uklidnění. Rakovina prsu se stala novodobým strašákem pro většinu žen v civilizovaných zemích. Namísto toho, aby chodily na pravidelné kontroly, se mnohé ženy řídí „zaručenými“ fakty: ty s malými prsy se například uklidňují, že jim hrozí menší riziko zhoubného onemocnění, jiné se domnívají, že se jich onemocnění netýká, protože se v jejich rodině zatím nevyskytlo. Některé ženy se zase domněle chrání nepoužíváním deodorantů.

Mýtus č. 1: Nošení kosticových podprsenek zvyšuje riziko nemoci.

Žádná z vědeckých studií to nepotvrdila. Podle některých pseudovědců stlačují kostice lymfatické žlázy prsů, čímž dochází k hromadění toxinů v tkáni a následně k rakovinnému bujení. Lékaři to ale odmítají. Na vznik rakoviny nemá žádný vliv, jak těsné oblečení ženy nosí. Ani to, zda nosíte podprsenku denně nebo vůbec, nehraje roli.

Mýtus č. 2: Používání deodorantů a antiperspirantů v podpaží způsobuje rakovinu prsu.

Tento mýtus vznikl pravděpodobně na základě jedné malé britské studie, kdy vědci našli ve vzorku dvaceti rakovinných tkání stopy parabenu, což je konzervační látka používaná v kosmetice - a také v deodorantech. Podle oné studie měl paraben napodobit aktivity ženského hormonu estrogenu, který může urychlit bujení rakovinových buněk. Žádná z dalších studií však tyto závěry nepotvrdila. Výzkumy navíc zjistily, že malé množství parabenu, které se do těla uvolňuje při používání antiperspirantů, je v těle za účasti enzymů a podkožních tukových buněk poměrně rychle odbouráváno.

V souvislosti s antiperspiranty se hovoří také o tom, že mohou způsobit rakovinu prsu proto, že obsahují hliník. Pravda je, že hliník je karcinogen, ale nikdy nebylo studii prokázáno, že existuje jasný vztah mezi používáním antiperspirantů a rakovinou prsu.

Mýtus č. 3: Jen ženám, v jejichž rodině se rakovina prsu objevila, hrozí toto onemocnění.

Asi 70 procent žen diagnostikovaných s rakovinou prsu nemá v rodinné anamnéze žádné podobné případy. Platí sice, že pokud se v nejbližší příbuzenské linii (matka, babička, sestra) rakovina prsu vyskytla, je rizikovitost přibližně dvakrát vyšší, ale ani rodina s tradicí železného zdraví nezaručí, že rakovinu prsu nedostanete. Stejně tak neplatí, že všechny ženy, které mají rakovinu prsu v rodině, onemocní.

Mýtus č. 4: Čím menší prsa, tím menší riziko zhoubného nádoru.

Neexistuje žádné spojení mezi velikostí prsou a výskytem rakoviny. Velká prsa mohou být složitější pro samovyšetření i pro mamograf, proto se může zdát, že jim lékaři věnují větší pozornost. Ženy s malými prsy by v žádném případě neměly spoléhat na to, že jsou jejich malá prsa před rakovinou v bezpečí.

Mýtus č. 5: Pravidelný screening vystavuje prsa radiaci, tudíž paradoxně pomáhá vzniku rakoviny.

Mamografické vyšetření skutečně funguje na bázi radiace, ale dávky, které žena při absolvování testu obdrží, jsou minimální. Výhody včasného zachycení nádoru bohatě vyvažují toto riziko, ostatně i při delším letu letadlem obdrží tělo mnohem větší dávku radiace, s níž si dokáže také poradit. Mamograf odhalí i maličkaté nádory, které ještě nejsou hmatatelné.

Mýtus č. 6: Časté létání způsobuje rakovinu, protože jsme během něj vystaveny radiaci.

Klidně létejte. Nikdy nebylo zjištěno, že by častější létání zvyšovalo riziko onemocnění rakovinou prsu.

Mýtus č. 7: Náraz do prsu může způsobit rakovinu prsu.

Úraz nikdy není původcem rakoviny. Často se však stane, že si žena náhodně po nějakém úrazu všimne, že v prsu něco má, a přisuzuje to úrazu nebo poranění při kojení a podobně.

Mýtus č. 8: Cysty v prsou jsou předstupněm rakoviny.

Nejsou, a nemají se dokonce ani operovat. Správně se tzv. punktuji, tedy jejich obsah se vypouští jehlou. Mnohočetné větší cysty prsů je třeba kontrolovat. V cystě může někdy vyrůst z výstelky cysty tzv. papilom. Ten se může výjimečně změnit v papilokarcinom. Přestože je pravděpodobnost výskytu tohoto jevu minimální, existuje a odborník ho umí diagnostikovat. Opravdu však nelze říci, že by cysta byla předstupněm rakoviny.

Mýtus č. 9: Rakovině prsu se dá předejít zdravým způsobem života. Pokud tedy žena rakovinu dostane, může si za ni sama.

Není to pravda. Ačkoli existují ovlivnitelné rizikové faktory, jako například obezita, neumí lékaři stále ještě odpovědět na otázku, proč se u některých žen rakovina vyvine a u jiných ne. Řadu rizikových faktorů, jako je věk, genetické predispozice, hustota prsní tkáně či počet menstruačních cyklů, ovlivnit nejde. Proti rakovině prsu zatím není ani známá žádná účinná prevence. Zdravý životní styl, vyvážená strava, dostatek pohybu a minimum alkoholu a nikotinu sice vzniku rakoviny prsu nezabrání, jsou však předpokladem celkově zdravějšího, a tudíž na nemoc lépe připraveného organismu.

Mýtus č. 10: V Americe umí rakovině předejít speciálními léky, ale ty jsou pro české zdravotnictví příliš drahé.

To je naprostý nesmysl. Nikde na světě nejsou k dispozici preventivní léky proti rakovině prsu.

Mýtus č. 11: Je mi 25 let. Jsem na rakovinu prsu příliš mladá.

Každý rok onemocní rakovinou prsu desítky žen do třiceti let. Přestože se jedná jen asi o procento nově diagnostikovaných nádorů prsu, nízký věk vás před nemocí nechrání.

Mýtus č. 12: Mamografii nepotřebuji, lze ji nahradit ultrazvukovým vyšetřením

Na mamografickém snímku je jedinečné to, že můžeme zobrazit už **přednádorové stavy a tzv. in situ karcinomy, což jsou nádory, které jsou ve svém vývoji na samém začátku** a nezakládají v těle metastázy. Tyto prekursory nádorů se prezentují malými usazeninami vápníku v prsní žláze, které **nelze vidět na ultrazvuku**. Pokud jde o senzitivitu neboli citlivost mamografie pro záchyt rakoviny prsu je to až 98 % v tukovém typu prsu a u žen s extrémně denzním typem prsu – to je prs, kde je hodně žlázy a vaziva, se opravdu senzitivita mamografie snižuje až na 50 %. Tento problém s nižší senzitivitou mamografie má asi 8 % žen, které mají denzní typ prsu. U těchto žen doplňujeme screeningové mamografické vyšetření **vždy ultrazvukem**, takže provádíme obě metody, samotný ultrazvuk by k lepší diagnostice nevedl ani u těchto žen s denzními prsy.

Mýtus č. 13: Termografie je bezpečná metoda nahrazující mamografické vyšetření

Termografie je metoda fungující na zrychleném metabolismu, který probíhá nejen ve zhoubných buňkách, ale také v buňkách postižených zánětem nebo jinou nemocí se zrychlením metabolismu. Vyšetření je ovlivněno činností mnoha žláz s vnitřní sekrecí, jako je štítná žláza, příštítná tělíska a také nadledviny, je ovlivněno pohlavními hormony, hormonální situací v organismu, tělesnou aktivitou jedince, u žen fází menstruačního cyklu, stavem kůže a tělesnou teplotou. Pro tyto zkreslující okolnosti se jedná o metodu, která je nevhodná k detekci časných stádií rakoviny prsu. Vyšetření je opravdu naprosto bezpečné, ale pro prevenci i pro prostou diagnostiku nádorů prsu naprosto nepoužitelné.

Mýtus č. 14: Mamografii lze nahradit vyšetřením na elektroimpedančním mamografu, tzv. MEIK přístroji

Přístroj MEIK není schopen zjistit zhoubný nádor v počátečním stádiu, není určen pro prevenci rakoviny prsu a mamografii a ultrazvuk v žádném případě nenahradí. Na základě osobní zkušenosti s přístrojem MEIK víme, že ani relativně velký nádor MEIK nemusí odhalit a naopak za nádorové změny považuje někdy rozšíření žlázy, které je způsobené hormonálními vlivy.

Mýtus č. 15: Při mamografickém vyšetření je nutné vyžádat si krční límec na ochranu štítné žlázy před zářením

U mamografie nehrozí žádná radiační zátěž štítné žlázy, takže se límce u mamografie nepoužívají. Ve většině mamografických center by ale měly být k dispozici ochranné zástěrky proti ozáření vaječníků. Při snímkování zubů je to něco jiného, tam je krční límec na ochranu štítné žlázy vhodný.